

AFET YÖNETİMİNDE YEREL YÖNETİMLER İÇİN YASAL SORUMLULUKLARIN SINIRLARI, KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN AFETE YÖNELİK HAZIRLIKLARI VE AFET YARDIMLARI ÜZERİNE

Afet yönetimi, günümüzde yalnızca afetler sonrası müdahale süreçleriyle sınırlı kalmayan, afet öncesi risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme evrelerini kapsayan çok boyutlu bir yaklaşımı gerektiren bir alandır. Türkiye, jeolojik ve iklimsel özellikleri nedeniyle doğal afetlere sıkça maruz kalan bir coğrafyada yer almaktadır.

Dr. Selim Yücel Güleç-Sadullah Kutlu

Bu durum, afet yönetiminin etkinliğini doğrudan etkileyen bir dizi yasal düzenlemenin varlığını zorunlu kılmaktadır. Afet yönetiminde yasal sorumlulukların net bir şekilde belirlenmesi, afetlere karşı hazırlıklı olma düzeyini artırmakta ve toplumsal dayanıklılığı güçlendirmektedir.¹²

Afet Yönetiminde Türkiye'deki Yasal Çerçeve

Türkiye'de afet yönetimi alanında uzun bir geçmişe sahip olan yasal düzenlemeler, zamanla güncellenerek daha kapsamlı bir yapıya bürünmüştür. 1959 yılında yürürlüğe giren 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, Türkiye'de afet yönetimi konusunda ilk kapsamlı yasal düzenleme olma niteliğini taşımaktadır. Bu kanun, afetlerin ardından yapılacak yardımlar, alınacak tedbirler ve afet bölgesinde yürütülecek çalışmaların çerçevesini çizmektedir. Ancak, afet yönetiminin yalnızca afet sonrası müdahalelerden iba-

ret olmadığı gerçeği, zaman içerisinde daha bütüncül bir yaklaşımı gerektirmiş ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile bu alan daha geniş bir perspektifle ele alınmıştır.

2009 yılında kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Türkiye'nin afet yönetimindeki merkezi otoritesi olarak, ulusal düzeyde afetlere yönelik politikaların geliştirilmesi, uygulanması ve koordinasyonundan sorumlu kılınmıştır. AFAD, afet risklerini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmekle birlikte, afet anında ve sonrasında müdahale ve iyileştirme süreçlerini de yönetmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin afet yönetimi stratejisinde merkezi ve yerel yönetimler arasındaki iş birliği hayati bir öneme sahiptir.

Yerel Yönetimlerin Afet Yönetimindeki Rolü

Yerel yönetimler, afet yönetiminde hem merkezi yönetimle uyumlu çalışmak hem de yerel dinamikleri göz önünde bulundurarak afetlere karşı hazırlıklı olmak zorundadır. 5393 sayılı Belediye

¹ Dr. Selim Yücel Güleç, Konya Büyükşehir Belediyesi Dış İlişkiler Dairesi Başkanı.

² Sadullah Kutlu, Bağımsız Araştırmacı.

Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, belediyelere afet yönetimi alanında çeşitli sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumluluklar, afet risklerini azaltma ve hazırlıklı olma aşamalarından başlayarak, afet anında acil müdahale ve afet sonrasında iyileştirme çalışmalarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Yerel yönetimlerin afet yönetiminde etkin olabilmesi için öncelikle, yerel risklerin belirlenmesi, bu risklere yönelik acil durum planlarının hazırlanması ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Afet öncesi hazırlık sürecinde, belediyelerin riskli bölgelerde gerekli altyapı yatırımlarını yapmaları ve yapı denetim mekanizmalarını etkin bir şekilde uygulamaları zorunludur. Afet sırasında ise, belediyelerin hızlı ve etkili bir müdahale kapasitesine sahip olmaları, afet sonrası iyileştirme sürecinde ise toplumun normal hayata dönmesi için gerekli hizmetleri sunmaları gerekmektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Afet Hazırlıkları ve Stratejileri

Konya Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'nin yüzölçümü bakımından en büyük illerinden biri olarak, geniş bir coğrafyada afet yönetimi sorumluluğunu taşımaktadır. Konya, büyük bir deprem riski taşımamakla birlikte, sel, taşkın, kuraklık gibi afet türlerine maruz kalabilecek bir coğrafyada yer almaktadır. Bu nedenle, Konya Büyükşehir Belediyesi, olası afetlere karşı hazırlıklı olma noktasında kapsamlı bir strateji geliştirmiştir.

Belediye, afet yönetimi stratejisinde öncelikle risk analizi çalışmalarına ağırlık vermiştir. Bu kapsamda, şehrin riskli bölgeleri tespit edilerek, bu alanlarda alınması gereken önlemler belirlenmiş-

tir. Ayrıca, Belediye, afet öncesi, sırası ve sonrasında kapsayan entegre bir afet yönetim planı hazırlamış ve bu planın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için ilgili birimler arasında güçlü bir koordinasyon mekanizması oluşturmuştur.

Konya Büyükşehir Belediyesi, afet yönetiminde kapasite geliştirme çalışmalarına da önem vermektedir. Bu çerçevede, belediyeye bağlı afet yönetim ekipleri düzenli olarak eğitimler almakta ve tatbikatlar düzenlemektedir. Bu tatbikatlar, olası bir afet durumunda ekiplerin hızlı ve etkin bir müdahale yapabilmesi

için kritik bir rol oynamaktadır. Ayrıca, afet anında kullanılmak üzere lojistik merkezler ve acil durum barınma alanları oluşturulmuş, gerekli ekipmanlar tedarik edilmiştir.

Belediye, afet yönetimi sürecinde toplumun bilinçlendirilmesi konusuna da büyük önem vermektedir. Bu doğrultuda, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumlarıyla iş birliği yapılarak, afet bilinci oluşturma ve yaygınlaştırma çalışmaları yürütülmektedir.

Okullarda ve mahallelerde düzenlenen eğitim programları ve tatbikatlar, toplumun her kesiminin afetlere karşı hazırlıklı olmasını sağlamayı hedeflemektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 6 Şubat Depreminde Yaptığı Yardımlar

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve 11 ili etkileyen depremlerin ardından, Konya Büyükşehir Belediyesi hızlı bir şekilde harekete geçerek deprem bölgelerine önemli yardımlar ulaştırmıştır. İlk etapta 1.000'in üzerinde personel ve 200'ün üzerinde araç ile arama kurtarma çalışmalarına katılan belediye, ayrıca depremedelerin barınma, gıda ve sağlık

"Yerel yönetimlerin afet yönetiminde etkin olabilmesi için öncelikle, yerel risklerin belirlenmesi, bu risklere yönelik acil durum planlarının hazırlanması ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir."

İhtiyaçlarını karşılamak amacıyla bölgeye tonlarca yardım malzemesi göndermiştir. Konya'dan yola çıkan mobil aşevi ve seyyar tuvalet gibi hizmet araçları da depremzedelerin ihtiyaçlarını karşılamada önemli rol oynamıştır. Ayrıca, deprem sonrası süreçte konteyner kentler kurulmasına katkıda bulunarak, afetzedelerin barınma sorunlarına çözüm getirilmesine destek vermiştir. Bu yardımlar, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin afet yönetiminde ne denli etkin bir hazırlığı olduğunu ortaya koymuştur.

İklim Değişikliği ve Afet Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar

İklim değişikliği, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de doğal afetlerin sıklığını ve şiddetini artıran önemli bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Sıcaklık artışları, yağış rejimlerindeki değişiklikler, deniz seviyesinin yükselmesi ve aşırı hava olaylarının sayısındaki artış, sadece ekosistemleri değil, aynı zamanda insan yaşamını ve yerleşim alanlarını da ciddi şekilde tehdit etmektedir. Bu durum, afet yönetiminde geleneksel yaklaşımların ötesine geçilmesini ve iklim değişikliği ile mücadeleyi entegre eden yeni stratejilerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

İklim Değişikliğinin Afet Türlerine Etkisi

İklim değişikliği, farklı afet türlerinin ortaya çıkış sıklığını ve şiddetini artırarak, afet yönetiminde yeni zorluklar yaratmaktadır. Örneğin, Türkiye'de son yıllarda artan sel ve taşkın olayları, değişen yağış rejimlerinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, sıcaklık artışlarına bağlı olarak daha sık ve yoğun kuraklık dönemleri yaşanmakta, bu da tarımsal üretimi ve su kaynaklarını olumsuz etkilemektedir. İklim değişikliği, aynı zamanda orman yangınları riskini artırmakta ve deniz seviyesindeki yükselme nedeniyle kıyı bölgelerindeki yerleşim alanlarını tehdit etmektedir.

Bu gelişmeler, afet yönetiminde iklim değişikliğinin etkilerini dikkate alan daha proaktif ve uzun vadeli bir yaklaşımı gerektirmektedir. Afetlere karşı hazırlıklı olma ve müdahale kapasitesini artırmak için, iklim değişikliği senaryoları göz önünde bulundurularak risk analizlerinin yapılması ve bu doğrultuda önlemlerin alınması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin İklim Değişikliğine Karşı Adaptasyon Stratejileri

Konya Büyükşehir Belediyesi, iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılığı artırmak amacıyla, afet yönetimi stratejilerine iklim değişikliği ile mücadele ve uyum perspektifini entegre etmektedir. Bu kapsamda, su yönetimi, kuraklıkla mücadele, yeşil altyapı uygulamaları ve enerji verimliliği gibi alanlarda kapsamlı projeler hayata geçirilmektedir.

Su Yönetimi ve Kuraklıkla Mücadele: Konya, kuraklık riski taşıyan bir bölge olarak, su yönetimi konusunda özel bir hassasiyete sahiptir. Belediye, su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla, su tasarrufu ve verimliliği artıran projelere öncelik vermektedir. Bu doğrultuda, yağmur suyu hasadı sistemleri yaygınlaştırılmakta, tarımsal sulamada modern sulama tekniklerinin kullanımı teşvik edilmekte ve su kayıplarını azaltmaya yönelik altyapı yatırımları yapılmaktadır. Ayrıca, yeraltı su seviyelerinin korunması ve yenilenebilir su kaynaklarının artırılması amacıyla ağaçlandırma ve orman koruma projeleri yürütülmektedir.

İklim değişikliğinin etkilerini hafifletmek ve afetlere karşı dayanıklılığı artırmak için, Konya Büyükşehir Belediyesi yeşil altyapı projelerine büyük önem vermektedir. Bu kapsamda, kent genelinde yeşil alanlar ve parklar artırılmakta, kent merkezinde ısı adası etkisini azaltacak önlemler alınmaktadır. Yeşil çatılar ve di-

key bahçeler gibi yenilikçi uygulamalar, kentsel alanlarda hem ekolojik dengeyi korumakta hem de olası sel ve taşkın risklerini azaltmaktadır.

Konya Büyükşehir Belediyesi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda da öncü adımlar atmaktadır. Belediye binalarında ve diğer kamu tesislerinde enerji verimliliği artırıcı önlemler alınmakta, güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanılmaktadır. Bu adımlar, sadece karbon ayak izini azaltmakla kalmamakta, aynı zamanda iklim değişikliğinin uzun vadeli etkilerine karşı kent genelinde sürdürülebilir bir enerji yapısı oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Afet yönetiminde iklim değişikliğinin etkilerini dikkate alan kapsamlı risk analizlerinin yapılması, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu analizler, iklim değişikliği senaryolarını içerecek şekilde

güncellenmekte ve afet risklerinin daha doğru bir şekilde tahmin edilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, dijital dönüşüm kapsamında afet yönetimi süreçlerinde veri analitiği ve coğrafi bilgi sistemleri (CBS) gibi teknolojilerden faydalanılmakta, bu sayede hızlı ve etkin müdahale kapasitesi geliştirilmektedir.

Toplumsal Dayanıklılığın Artırılması ve Farkındalık Çalışmaları

İklim değişikliği ile mücadelede sadece fiziksel altyapı yatırımları değil, toplumsal dayanıklılığın artırılması da büyük önem taşımaktadır. Konya Büyükşehir Belediyesi, toplumun iklim değişikliğinin etkileri konusunda bilinçlenmesini sağlamak amacıyla çeşitli eğitim programları ve farkındalık kampanyaları düzenlemektedir. Bu çerçevede, okullarda çevre eğitimi, afet bilinci seminerleri ve yerel halkın katılımını teşvik eden projeler hayata geçirilmektedir. Ayrıca, belediye ile üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında gerçekleştirilen iş birlikleri, top-

lumun her kesiminde iklim değişikliğine karşı farkındalık yaratmayı hedeflemektedir.

Sonuç

İklim değişikliği, afet yönetimi alanında yeni ve karmaşık zorluklar yaratmaktadır. Konya Büyükşehir Belediyesi, bu zorluklara karşı hem yerel hem de ulusal düzeyde güçlü bir yanıt geliştirmek amacıyla iklim değişikliği ile uyumlu afet yönetimi stratejileri uygulamaktadır. Belediyenin su yönetimi, yeşil altyapı, enerji verimliliği ve toplumsal farkındalık alanlarındaki çalışmaları, hem kentin iklim değişikliğine karşı dayanıklılığını artırmakta hem de Konya halkının daha güvenli ve sürdürülebilir bir geleceğe hazırlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu tür bütüncül yaklaşımlar, gelecekte yaşanabilecek afetlerin etkilerini en aza indirmede ve Konya'yı daha dirençli bir şehir haline getirmede kritik bir rol oynayacaktır.

Türkiye'de afet yönetimi hem merkezi hem de yerel yönetimlerin koordinasyon içinde çalışmasını gerektiren bir alan olarak büyük önem arz etmektedir. Konya Büyükşehir Belediyesi, yasal sorumluluklarının bilinciyle hareket ederek, afetlere karşı hazırlıklı olma ve afet yönetimi kapasitesini geliştirme yönünde önemli adımlar atmaktadır. Belediye, risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerini kapsayan bütüncül bir afet yönetimi yaklaşımı benimsemekte

ve bu çerçevede kapsamlı projeler hayata geçirmektedir.

Bu çalışmalar, sadece Konya'nın değil, aynı zamanda Türkiye'nin genel afet yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesine de önemli katkılar sağlamaktadır. Afet yönetiminde yerel dinamiklerin göz önünde bulundurulması ve toplumsal dayanıklılığın artırılması, gelecekte yaşanabilecek afetlerin etkilerini en aza indirmede kritik bir rol oynayacaktır.

Kaynakça

- Akyel, R. (2005). TÜRKİYE KAMU YÖNETİMİNDE AFET YÖNETİMİ. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 15-29.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2011). TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ. Doğu Coğrafya Dergisi, 14(22), 147-164.
- Güven, A., & Kızılkaya, S. B. (2023). Afetlerde Yerel Yönetimlerin Etkinliği Üzerine Bir Değerlendirme. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(2), 1-20.
- Ökten, S. (2012). Konya Büyükşehir Belediyesi ve Afet Yönetimi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 116-139. <https://doi.org/10.12780/UUSBD109>
- Özkaya Özlüer, I. (2021). İKLİM KRİZİ VE AFET PLANLAMASI (Türkiye'nin Kalkınma Planlarına Yansıyan Afet Stratejisi). Memleket Siyaset Yönetim, 16(36), 397-420.
- Şahin, O. (2024). Doğal Afet Uygulamaları ve Yönetimi. International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 10(2), 218-225.